

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVII Nr. 2

KETVIRTADIENIS, SAUSIO (JANUARY) 22, 1987

KAINA 25 c.

Kasdien

**Bus proga pasisakyti
Tenka tik įsivaizduoti
Irašė ir lietuvius
Samanthe Smith**

Netrukus, balandžio 7 d., Čikagoje vyks miesto mero, aldermanų ir kitų pareigūnų rinkimai. Šie rinkimai bus reikšmingi ne vien dėl to, kad meras Harold Washington būtų per rinkas, bet ir dėl to, kad taikos šalininkams bus proga pasisakyti už savo bendrą reikalą.

Gruodžio 10 d. miesto taryba vienbalsiai sutiko, kad per rinkimus referendumo keliu būtų atsiklausta rinkėjų, ar JAV turėtų galutinai susitarti su TSRS dėl branduolinių bandymų nutraukimo.

Kiekvienas taikos šalininkas, kai doram šios šalies piliečiui pridera, mielai pasisakys, jog JAV turėtų su TSRS susitarti.

* * *

Administracijos pareigūnai sako, jog prez. Reaganas, ruošdamas 1988 metams valstybės biudžeto šamatas, asignacijų lentelėje galvoja įrašyti ir benamių problemai rubriką. Kokią sumą jis įrašys yra visokiausiu spėjiojimu.

Turint galvoje, kad prezidentas socialinių programų bei neturtingų žmonių atžvilgiu yra tiek skūpus, kad socialinėms programoms išlaidas net apkarpinėja, ir jeigu atkreipė dėmesį į benamių problemą, tai tenka tik įsivaizduoti, kaip rimta yra benamių problema turtingiausioje pasaulyje šalyje.

* * *

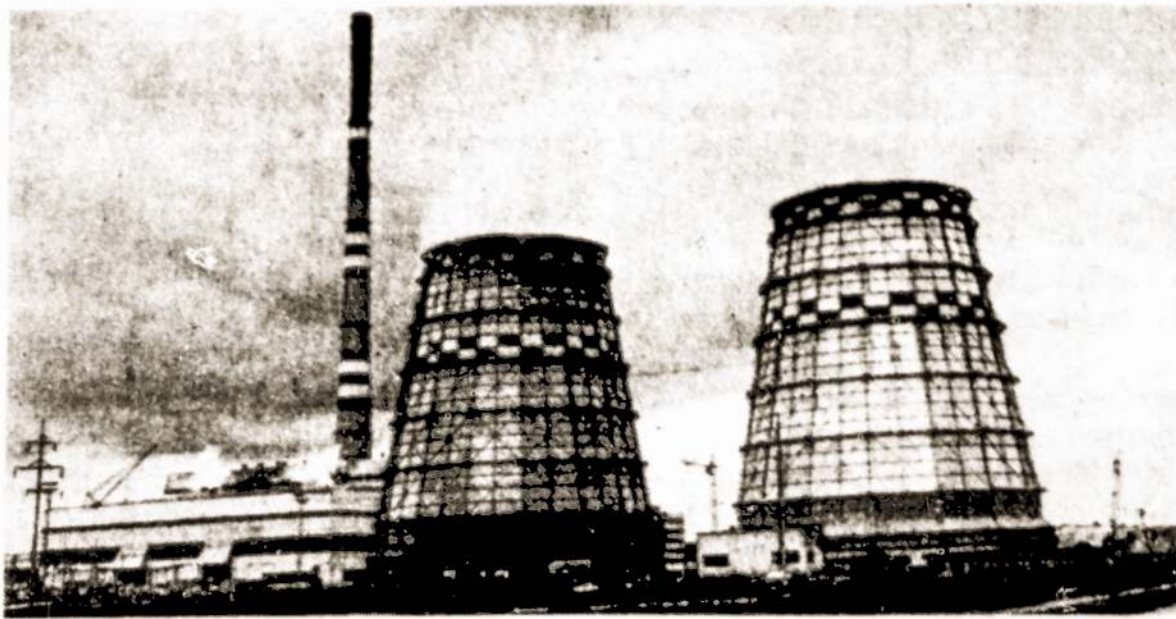
Plačiai žinomas Amerikos komunistų partijos veikėjas Claude M. Lightfoot savo atsiminimų knygoje "Chicago Slum to World Politics" net keliose vietose minėdamas etninių grupių reikšmę kovose už rasinę lygybę, sumini ir Čikagos lietuvius. Ypač storai pabrėžia "Vilnius" adresą ir laikraščio salę, kurioje Didžiosios depresijos metais veikė bedarbių taryba.

Claude Lightfoot savo atsiminimų knyga Čikagos pažangius lietuvius visiems laikams įrašė į Amerikos darbo žmonių kovų istoriją. Doriems Amerikos lietuviams tai pakelia nuotaiką, kad pažangiečių veikta buvo neveltui.

* * *

1982 metais amerikietė mergaitė Samanthe Smith parašė TSRS vadovui Yri Andropovui laišką, kad ji bijo branduolinio karo. Andropovas ją pakvietė į Tarybų Sąjungą pasikalbėti su tarybiniais vaikais ir patirti, jog ir jie bijo. Dėl jos susirūpinimo, kad nekiltų branduolinis karas, mergaitė pasaulyje pagarsėjo, bet nebuvo jai lemta

Sukasi galingos turbinos

Vilniaus trečioji termofikacinė elektrinė

Ženklius 1986 metai buvo Vilniaus trečiosios termofikacinės elektrinės kolektyvui. Rugsėjo mėnesį stojo rikiuotėn elektrinės antrasis energetinis blokas. Elektrinė išsiplėtė. Su įkurtuvėmis atsirado ir naujų darbų, ir rūpesčių.

— Dvigubos darbų apimtys nebuvo staigmena. Tam ruošėmės. Mes, energetikai, glaudžiai bendradarbiavome su statybininkais: rūpinomės statybos dokumentacija, kartu bandėme sumontuoti

augti, vos sulaukusi 13 metų žuvo su savo tėvu lėktuvo katastrofoje.

Susirūpinusios dėl branduolinio karo taikos trokštantis pasaulis mergaitės nepamiršta ir vargiai ar kada pamirš. Astronomai, pastebėję naują žvaigždę, ją pavadino Samanthes vardu, Sibire rastas didžiausias pasaulyje daimono gabalas taip pat pavadintas jos vardu, Kaukaze vieno aukščiausių kalnų viršūnė irgi pavadinta jos vardu, Lietuvoje šiltdaržyje Vilniuje išvystyta nauja gėlė ir pavadinta jos vardu, ir t.t.

Amerikoje Maine valstijoje, Augusta mieste skulptorius Glen Hines jos atminimui sukūrė skulptūrą, kurioje pavaizduojama, kaip mergaitė taikos balandį paleidžia į pasaulį.

Kiekvienas taikos šalininkas linki, kad mergaitės paleistasis taikos balandis skrietų aplink pasaulį taip, kaip aplink pasaulį skrieja jos vardas.

* * *

Savo draugams Floridoje, Kalifornijoje ir kituose šiltuose kraštuose Čikagiečiai gali pasidžiaugti primindami, kad iki pat Naujų metų žiemos beveik neturėjo. Senesnio amžiaus žmonėms, kai reumatiniai skausmai kaulus laužo, lengva žiema yra didelis dalykas. Nenuostabu, kad 1987-aisiais metais suaktyvėjo ir laikraščio skaitymas ir visų nuotaika pakili televizijoje ir per radiją sekti kaip prez. Reaganas su savo konservatoriais Iringate įsiklampojęs purvynė.

S. J. Jokubka

DRAUGYSTĖS MARŠRUTAI

Dalyvauti TSRS kultūros dienose Prancūzijoje, kur šaliai atstovauja Tarybų Lietuva, išvyko oficiali respublikos delegacija, vadovaujama Ministrų Tarybos pirmininko pirmojo pavaduotojo J. Sėrio.

Dienų renginiai, prasidėję šių metų pavasarį, tęsis iki metų pabaigos ir apims 100 šios valstybės miestų, bus surengta 13 parodų.

Prancūzijoje jau lankėsi V. Ganelino džiazio trio, VVU filologijos fakulteto studentų grupė. Jie dalyvavo tradiciniame dviejų šalių jaunimo atstovų festivalyje, vykusiame vasarą netoli Grenoblio. Iš gastrolių sugrįžo vargonininkas L. Digrys, VVU folklorinis ansamblis "Ratilio", J. Domarko vadovaujamas Valstybinės filharmonijos simfoninis orkestras senosios muzikos ansamblis "Musica humana". Didelio susidomėjimo susilaukė respublikos meninės gimnastikos meistrų pasirodymai.

Dabartinėje grupėje, kaip informavo Eltos korespondentą R. Barysą Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos pirmininkas R. Petrauskas, į Prancūziją išvyko respublikos kultūros ir meno veikėjai, mokslininkai, liaudies ūkio specialistai, lektoriai. Jie dalyvaus susitikimuose su asociacijos "Prancūzija-TSRS" aktyvistais, skaitys paskaitas. Baltistikos centre prie Rytų kalbų instituto Paryžiuje bus surengtas prancūzų ir lietuvių mokslininkų kolokviumas, kurio metu bus perskaityti pranešimai apie baltų kalbų kalbos kilmę. Su Lietuvos profesionalaus meno pasiekimais prancūzus supažindins nusipelnęs dainų ir šokių liaudies ansamblis "Lietuva", paruošęs specialią programą. Į Prancūziją taip pat iškeliavo gintaro, vaikų knygų grafikos, mini gobeleno, liaudies meno dirbinių, nacionalinių rūbų, fotografijų parodos.

Trumpai

• Filipinų nacionalinės organizacijos kovai prieš branduolinius ginklus prezidentas Frank Arceliana kreipėsi per spaudą į Pietryčių Azijos tautas, kad pritartų sumanymui, jog Filipinai turi būti paskelbti nebranduoline zona.

• Indijos užsienio reikalų ministerijos pranešimu, nuo 1979 metų Pakistanas yra stambiausias heroinos į pasaulio šalis eksporteris.

• Kanados užsienio reikalų ministras Joseph Clark sako, jog Kanada yra prieš Centro Amerikos militarizavimą ir nusistačiusi prieš "contry" rėmimą.

• Po to, kai prez. Reaganas pareiškė, jog galvoja papildomai išdėstyti 50 MX raketų, Wyomingo ir Colorado valstijų taikos šalininkų delegacijos buvo suruošusios Wyominge prie raketų silosos duobių protesto demonstraciją.

• Naujųjų metų išvakarėse Santa grupuotė įteikė prez. Reaganui su 150,000 žmonių parašais peticiją, reikalaujančią nutraukti branduolinius bandymus.

• UNI žinių agentūra pranešė, kad JAV padeda Pakistanui statyti 32 marinius aeroportus Baluchistan provincijoje.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Darbo liaudžiai šie metai nebus ramūs

Baigiantis praėjusiems metams milijonai ir milijonai Amerikos žmonių vieni antriems laiškučiais bei rankų paspaudimais linkėjo laimingų 1987-ųjų metų, bet atrodo metai bus nekokie, ypač darbininkų klasei. Jau daugiau kaip aišku, šiemet iš darbo bus atleista tūkstančiai žmonių, kitiems tūkstančiams šiemet pasibaigia darbo kontraktai. Daugeliui teks piketuoti savo įmonių vartus, kovoti pragyvenimui už algas, už darbo saugumą, už sveikatos apdraudą, už kitokius benefitus žmoniškesniam pragyvenimui.

Tie, kuriems reikės kovoti už naujus darbo kontraktus, kovos su viltimi, kad laimės, kad nebus nustumti pragyvenimo lygio dugnan, tačiau tiems, kurie bus iš darbo paleisti viltis rasti kitą darbą bus labai išblėsusi, kai šalyje darbo ieško daugiau kaip 7 milijonai registruotų bedarbių ir kita tiek neregistruotų, kuriems išsibaigusios nedarbo kompensacijos ir kurie turi pragyventi socialinio aprūpinimo pašalpų trupiniais.

Praeitais metais 75 procentai 500 kompanijų reorganizavosi ir ryšium su tuo iš darbo paleido po 1,000 ir net po 20,000 darbininkų ir tarnautojų. Ar šiemet toks didžiųjų kompanijų reorganizavimas vyks, sunku pasakyti, bet jau skelbiama paleidimų iš darbo vyks tūkstančiais. General Motors automobilių korporacija skelbia uždarys 11 savo įmonių ir paleisianti mažiausia 29,000 darbininkų. AT&T komunikacijų korporacija ketina paleisti 27,400, IBM korporacija — 10,000, Gillette — 2,400 ir t.t.

Toks numatomas žmonių atleidimas iš darbų darbininkų klasei nežada laimingų 1987 metų. Žada klasių kovos paaštrėjimą, ypač kovų už naujus darbo kontraktus periferijoje.

"AFL-CIO News" laikraščio pranešimu, šiemet privatiniame sektoriuje užsibaigia 471 darbo kontraktas daugiau kaip dviem milijonam darbininkų, be jų, vienuolikai milijonų valdžios tarnautojų baigiasi 312 darbo kontraktų, pusė milijono paštininkų turės kautis dėl naujo darbo kontraktų. Automobilių pramonėje — General Motors ir Fordo 750,000 darbininkų, darbo kontraktas užsibaigia rugsėjo mėnesį. Apie dešimčiai tūkstančių Kalifornijos uostų laivakrovių baigiasi darbo kontraktas.

Kaip paleistiems iš darbo, taip ir šiems 1987-ieji metai nebus ramūs.

Liaudis laimės, nes vis labiau praregi

Tarybų Sąjunga, siekdama nusiginklavimo, siekdama pasaulio be branduolinių ginklų, pirmutinė 1985 metų rugsėjo 6 d. nutraukė branduolinius bandymus, manydama kad ir Amerika tai padarytų, kad ir ji siekia užkirsti kelią neprotiškam ginklavimuisi, stumiančiam pasaulį prie katastrofiško žmonių branduolinio karo. Tačiau prez. Reaganas su Pentagonu Tarybų Sąjungos šiam ėjimui liko kurčiais. Nuo 1985 metų rugsėjo mėn. įvykdė net 24 bandymus, nežiūrint liaudies protestų Nevadoje bandymų poligono piketavimų, šturmvimų, netgi su taikos šalininkais susirėmimų.

Tarybų Sąjunga matydama, kad prez. Reaganas apie nusiginklavimą visiškai negalvoja, o dar siekia ir kosmosą militarizuoti "žvaigždžių karų" programomis, paskelbė, kad nuo šių metų sausio pirmosios dienos nutrauks branduolinių bandymų moratoriumą, ir, kai tik Amerika išbandys pirmą bandymą šiemet, ji irgi pradės bandymus. Vadinas, davė progą dar kartą pagalvoti — pradėti ar nepradėti bandymus. Bet kur tau! Sausio 29 d. Nevadoje bandymas jau numatomas.

Dabar prašosi klausimas, ar liaudies spaudimu kongresui pavyks užkirsti bandymams kelią. Turėtų pavykti. Liaudis kongresą išrinko, kad jame būtų demokratų dauguma, kad atitiktų liaudies nuotaikoms, o liaudies nuotaikos yra: "Jeigu Tarybų Sąjunga gali apsieiti be branduolinių bandymų, tai kodėl negali be jų apsieiti ir Amerika?"

Žinoma, kad gali, bet atsisiakius branduolinių bandymų reikėtų žengti žingsnis į branduolinio nusiginklavimo ir taikos pasaulyje kelią, atsisiakyti užmojų "žvaigždžių karams". Tai būtų imperialistinės Amerikos apsivertimas ragožium, o militariniam industriniam kompleksui — oeilis po kaklu. Kariniam biudžetui skiriami šimtai bilijonų dolerių tektų nukreipti civiliniams reikalams kaip nacionalizavimui sveikatos apsaugos, švietimui, skurdžių armijos gerbuvimui, kovai su nedarbu ir t.t.

Liaudis to nori ir laimės, nes vis labiau praregi, kas Ameriką valdo, kas iš darbo liaudies darbo tunka.

2

Kas negro pas mus Amerikoje

NARKOMANIJA

Kakaina, heroina, marijuana ir kitokie narkotikai yra už įstatymų ribų, bet jie taip populiarūs, kaip tabakas bei alkoholiniai gėralai. Amerikos žmonės daug pinigų išleidžia cigaretėms, alkoholiniams gėralams, vargiai mažiau išleidžia ir narkotikams. Čikagos laikraščio "Tribune" apskaičiavimu, praeitais 1986 metais vien tik Čikagos miesto policija suėmė ir likvidavo 306.8 svaro kokaino, kurios kaina gatvėse \$77 milijonai, 588.7 svaro heroinos, kurios kaina gatvėse \$43 milijonai, 985 svarus marijuanos, kurios kaina gatvėse \$2 milijonai.

Federalinių ekspertų apskaičiavimu, policijai tepavyksta suimti tik 10 procentų tarp žmonių cirkuliuojančių narkotikų. Vadinas, praeitais metais Čikagoje biznio buvo gauta už milijonus ir milijonus dolerių. Kituose didesniuose miestuose tas pats.

Yra susekta, kad uždraustu narkotikais bizniu užsiima viena kitai nepriklausomos narkomanų gaujos. Čikagos mieste tokių gaujų esą 135 ir joms priklauso 14,000 užkietėjusių narkomanų, mintančių ir turtėjančių iš biznio narkotikais. Los Angeles mieste esą net 400 gaujų, turinčių 40,000 narių. New Yorke prieš kelerius metus buvo 300 gaujų su 17,000 narių. Gaujos veikia atskirai viena nuo kitos, vieningai kaip kokie darbo kolektyvai. Kiekviena gauja mieste turi savo teritoriją Narkotikams realizuoti rinkoje. Vienos gaujos narkomanams listi į kitos gaujos narkomanų teritoriją, pagal jų tarpe nerašytus įstatymus, nevalia. Dėl linkimo su savo "prekėmis" vienu į kitų teritorijas kyla vadinami gatvių gaujų susirėmimai, susišaudymai, netgi nužudymai. Kitaip pasakius, kyla "karai" už rinką.

Už pardavinėjimą narkotikų policija bile ką areštuoja, baudžia, pasodina į kalėjimą. Norėdami išvengti dažnų areštų ir turėti mažiau nemalonumų su policija, daug narkomanų bizniavojimui narkotikais pasitelkia mažamečius vaikus. Mat, juos sugautus teismai dažniausiai tik pabara ar atiduoda-

tėvams disciplinuoti, į mažamečių kalėjimus pasiunčia retą kurį.

Narkomanų talkininkais lengviausia tampa tokie mažamečiai, kurie pameta mokyti mokyklose ir išėina valkiotis miesto užkaboriais. Tokių vaikų, sutikusių su narkomanu pasiūlymu prekiauti narkotikais, klientais esti tokie pat mažamečiai, ypač mokyklų, kuriose jiems yra tekę mokyti, kiemuose, koridoriuose, drabužinėse. Parduvinėja jie narkotikus ir užpakalinėse miesto gatvėse paaugliams, suaugusiems, kai kada savo rinkai nasirenka skersgatvį ir p.

Policija, žinoma, nesnaudžia, daro viską, šiai negerovei pastoti kelią, bet narkotikai kaip plito, taip ir tebe plinta ir vis labiau. Jau nebe naujiena, kad narkotikais užsikrėtimai plinta ir didžiųjų miestų periferijos miesteliuose bei jų mokyklose. Yra kalbų, kad narkotikus jau pradeda vartoti ir kai kurie fermeriai.

Narkomanija yra šimtabilijoninis biznis ir prekiautojams jais nieko nekaštuoja. Rūkalais prekiauti reikia valstybei mokėti visokius mokesčius, turėti leidimus-licenses, kurių valdžia dykai neduoda. Karčėminkai, salūninkai už leidimus moka po kelis šimtus dolerių, o kartais ir kelis tūkstančius. Be to, dar turi mokėti pirkimo ir pardavimo mokesčius. Narkotikais prekiaavimas yra nelegalus ir už jį nereikia mokėti jokių mokesčių, nereikia turėti jokių brangių leidimų, licencijų.

Žinoma, tei ne svarbiausia priežastis, kad valdžia dorojasi su šiuo nelegaliu bizniu, neduodančiu jokios naudos valstybės ūdvi. Svarbiausia priežastis yra ta, kad narkotikai tautai daro neapsakomą žalą. Ryšium su narkomanija daugėja kriminalinių nusikaltimų, šeimų suirimų, žmonių palaidumas, išsigimimas.

Nors kongresas asignavo bilijonus dolerių kovai su šia negerove, bet ar pavyks su ja susidoroti šioje socialinėje sistemoje, kurioje doleris tyli ir šneka bile kokio biznio saktuose ėjimuose, prašosi klausimas.

S. J. Jokubka

VADAVIMO KRYŽKELĖJE

1986 metai ryškiai išskyrė, o tiksliau — perskyrė — dvi „vadavimo“ srovės: senoji, vlikinijų partijų likučiai, spiečiasi arčiau Europarlamento, gyvena eilinės Europarlamento rezoliucijos viltimis, o kita, jaunesniųjų kadrų pusė, tiki si oficialiojo Vašingtono paramos. Ir vieni, ir kiti nešykšti pažadų. Štai Linas Kojelis neseniai labai gyrė Jūrmaloje (Latvija) įvykusį Amerikos ir Tarybų Sąjungos visuomenės atstovų susitikimą ir pamiršo paminėti apie svarbiausią renginio tikslą: pastumėti Amerikos ir Tarybų Sąjungos kontaktus eilinių piliečių lygyje, o ne kaisioti pagalius, kaip to norėtų tokie Lietuvos „vaduotojai“, kaip Linas Kojelis. Šiuo atveju tikrovė iš esmės skyrėsi nuo „vaduotojų“ norų.

Panašiai atsitiko ir su VLIK-o kelione Europoje. Lapkričio pradžioje Vienoje prasidėjusi Helsinkio susitarimo dalyvių eilinė sesija nepaliko jokių vilčių — konferencija darbą pradėjo supratimo dvasia, nors K. Bobelis ir pareiškė, kad „Europoje taikos nebus, kol lieka pavergtos Pabaltijo valsty-

bės“. Sis niekuo nepamatuotas pareiškimas, aišku, liko be atgarsio. Nuvykę į Londoną, vlikininkai surengė metinį seimą. Per „Amerikos balsą“ buvo perskaitytas seime priimtas „kreipimasis į Lietuvos žmones“, kuris irgi liko be atgarsio.

Visa ši veikla primena iliuzijų mugę, kur operuojama realiais vardais, tiktai nėra pačios realybės, o asmeninių ambicijų vardan aukojamas ir paprasčiausias padorumas. Pavyzdžiui, vlikininkai kvietė į antitarybines demonstracijas Vienoje Hiutenfeldo moksleivius, tarsi jiems dalyvavimas antitarybinėje akcijoje būtų svarbiau už kasmet rengiamas keliones į Lietuvą... O juk sutikime: viena ir kita vargu ar suderinama!

„Vadavimo“ iliuzijos, regis, nėra amžina liga: neseniai Lietuvą aplankė keli veiksniai, ir, matyt, būtume neteisūs, tvirtindami, kad savo pinigus jie sunaudojo blogiau nei tie jų bendraminčiai, kurie vyko į Vieną ir Londoną klausytis senų plepalų...

Vytautas Kostkaltis
Vilnis, 1987 m. sausio 22 d.

TRUMPAI

● Kauno „Zalgirio“ krepšinininkų nereikia pristatinti, jie gerai žinomi sportiniame pasaulyje. Antrą kartą iš eilės tapę TSRS krepšinio čempionais, jie dalyvauja Europos taurių krepšinio turnyrų finalinėse varžybose. Gruodžio 3 d., Kaune priėmė Madrido „Realą“, kitas rungtynes „Zalgiris“ žais:

Gruodžio 11 d. — su Zarado „Zarada“ Jugoslavijoje

Sausio 7 d. — su Milano „Triser Filips“ Italijoje

Sausio 14 d. — su Tel Avivo (Izraelis) „Makabiu“ Belgijoje

Sausio 15 d. — su Tel Avivo „Makabiu“ Belgijoje

Sausio 21 d. — su Orteso „Elen Berne“ Prancūzijoje

Sausio 29 d. — su Madrido „Realu“ Ispanijoje

Vasario 18 d. — su Zadaru „Zadaru“ Kaune

Vasario 26 d. — su Milano „Treiser Filips“ Kaune

Kovo 12 d. — su Orteso „Elen Berne“ Kaune

Balandžio 2 d. — superfinalas Šveicarijoje. Lozanoje.

● Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų paroda sulaukė 2 000 000 lankytojų. Juo buvo Vaclovas Vencevičius — „Panerio“ tarybinio ūkio vyriausiasis inžinierius energetikas.

● Didžiausias Vilniuje yra Akademinis operos ir baletu teatras, turintis 1091 vietą. Mažiausias yra „Lėlės“ teatras — jis turi 228 vietas. Visi penki Vilniaus teatrai vienu sykiu talpina 3182 žmones.

● Šiaulių mieste gyvena ir dirba apie 120 mokslininkų, apie 3000 pedagogų, 600 gydytojų. Kas ketvirtas Šiaulių miesto gyventojas yra studentas ar moksleivis.

● 1985 m. Lietuvos dainų šventėje dalyvavo apie 4 tūkst. kauliečių. Meno saviveiklos kolektyvuose dalyvauja apie 34 tūkst. Kauno miesto ūventoiu.

● Vilniuje restauruotas buvęs arsenalo pastatas. Tai vienas iš nedaugelio pastatų, išlikęs Vilniaus Žemutinės pilies teritorijoje.

● Vilniuje įvyko onkologų konferencija, kurioje dalyvavo mokslininkai iš Maskvos, Leningrado, Kišiniovo, kitų Tarybų šalies miestų.

● Nemažą rūpestį Šiaulių miestui kelia gyventojų aprūpinimas vandeniu. Per dieną suvartojama apie 53 tūkst. kubinių metrų vandens, poreikis — 60 tūkst. kubinių metrų. Požeminio vandens kokybę blogina per didelis geležies kiekis. Per penkmetį vandentiekio objektų statybai čia numatyta panaudoti apie 5,7 milijonus rublių.

● Jeronimas Ralys!.. Jis pirmasis lietuviškai prakalbino „Odisėją“ ir „Iliadą“. J. Ralio 110-osioms gimimo metinėms pažymėti Vilniuje, Meno darbuotojų rūmuose, surengtas vakaras.

● Užbaigus navigaciją Nemune paskaičiuota, kad vandens transportu perveržta 2,5 milijono tonų krovinių. Upių transportu keliaivo pusketvirto milijono žmonių.

● Metų pabaigai Vilniuje būta apie 54 tūkstančius lengvųjų automobilių, 16,5 tūkstančio motociklų.

● Dotnuvoje įkurta „Agronomų seklyčia“, kurios tikslas skatinti mokslo ir mokymo įstaigose dirbančių agronomų kūrybinę veiklą, spartinti žemės ūkyje mokslinę-techninę pažangą.

● Populiariausiu 1985 metų romanu „Naujųjų knygų“ skaitytajai išrinko Juozo Požeros „Žuvis nepažįsta savo vaikų“. Geriausiu praėjusių metų eilėraščių apie žemę ir žemdirbį pripažintas poeto Jono Strielkūno „Atsisveikinimas su motina“. Jam ir atiteko „Zydinčios vyšnios šakelės“ prizas.

● Gruodžio viduryje Vilniuje įvyko Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos VII suvažiavimas. Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininku išrinktas A. Laurinčiukas, pirmininko pavaduotojais — V. Jemeljanovas ir A. Viršulis, atsakingoju sekretoriumi — Z. Jonutis.

● Vilniuje, Parodų rūmuose, veikia paroda „ATOMAS — TAIKAI“.

IKURTUVĖS — VISADA ŠVENTĖ

Iki praėjusio rudens Utenoje, sparčiai augančiame Aukštaitijos centre, buvo aštuonios sporto salės. Neseniai iškilmingai atsidarė devintoji. Jos šeimininkai — Mėsos kombinato dirbantieji.

Daug kas tą dieną po darbo nėjo namo, o tiesiai iš cechų ir kabinetų patraukė į sporto salę, išaugusią čia pat, kombinato teritorijoje. Žmonių prigužėjo pilnas balkonas, pilni salės pakraščiai. Erdvi (32 x 16 m.), šviesi patalpa prisipildė šventiško šurmilio. Pasveikinti šeimininkus su įkurtuvėmis atėjo partijos rajono komiteto sekretorė Milda Petrauskienė ir rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas, KSK koordinacinės tarybos pirmininkas Povilas Simonavičius. Kombinas pasistatė sporto salę ne tik savo lėšomis, bet ir savo jėgomis. Įmonės statybininkams talkino visi, kas tik galėjo — inžinieriai, technologai, įvairių barų darbininkai. Vyr. inžinierius Justinas Bumblys spėdavo ir statybininkais padirbėti, ir su talkininkais, vis sakydamas: „Darykime, kad būtų kuo gražiau ir geriau. Kaip padarysime, taip turėsime“.

Tame pačiame pastate, kur

sporto salė ir rūbinės, yra sauna, baseinukas, kaskados ir kiti hidromalonumai, patalpa šaškių ir šachmatų mėgėjams. Erdviame balkone puikiausiai įsitinka teniso stalas.

Kombinato direktorius Gediminas Mališauskas į klausimą, ar daug neramių dienų ir naktų kamavo ši statyba jam, tikrai nusišypsojo. Tačiau ką reiškė ši šypsena, nesunku manyti. Salė buvo pradėta statyti tada, kai už tokią iniciatyvą gamybinių kolektyvų vadovas žymiai greičiau galėjo susilaukti papeikimo negu pagyrimo.

Gera buvo direktoriui tą vakarą šypotis, spausti rankas ir įteikti apdovanojimus statybininkams už sąžiningai atliktą darbą, pasveikinti visus susirinkusius su įkurtuvėmis, nes iš visų veidų matėsi, žmonės džiaugiasi sporto sale.

Nemaža apdovanojimų už sporto salėn įdėtą triušą įkurtuvių proga išdalino ir taip pat šypsena palydėjo kombinato profsąjungos komiteto pirmininkas Leonas Kaušytas. Kokia turtinga bebūtų motinėle profsąjunga, sporto salė ir jai ypatingai didelis turtas.

R. Griniūtė

Sumaniai dirba Kauno namų statybos kombinato Antano Žigelio statybininkų ir montuotojų brigada. Miesto pakraštyje ji stato naują Šilainių gyvenamąjį mikrorajoną. Brigados vyrai šiemet pasižadėjo papildomai pastatyti 54 butų gyvenamąjį namą.

A. Žigelis [viduryje] su savo brigados vyrais. M. Giedrio nuotrauka

Papildomai rūpinsis daugiavaikėmis šeimomis

TSRS Ministrų Taryba nutarė nuo 1987 metų nemokamai išduoti vaikams moksleiviams iš mažai pasiturinčių šeimų, turinčių tris ir daugiau vaikų iki 16 metų amžiaus, kuriuos auklėja vienas iš tėvų, mokyklinę, sportinę ir pionierių uniformą, taip pat pusryčius visuotinio maitinimo fondo lėšų sąskaita.

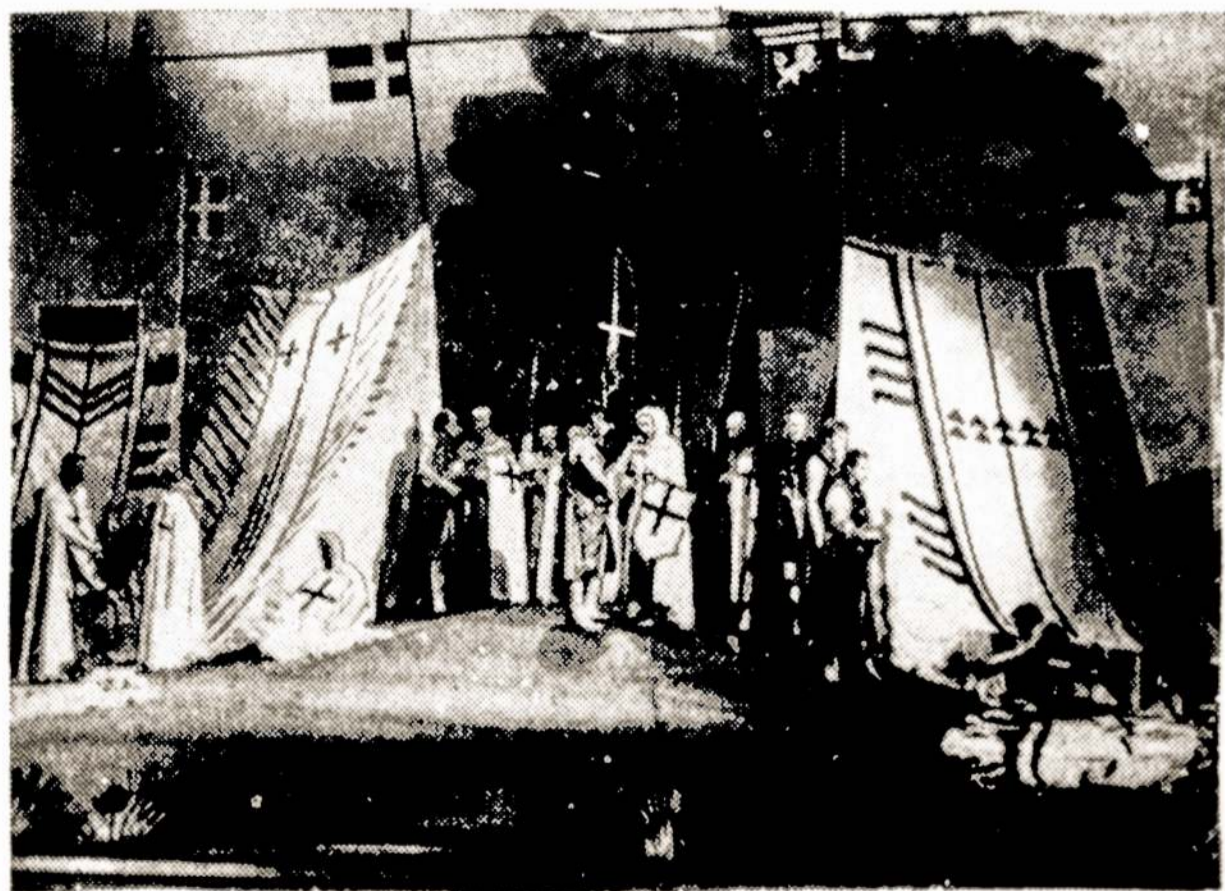
Nutarta, kad keliai į pionierių stovyklas, iš mažai pasiturinčių šeimų, turinčių tris ir daugiau vaikų, taip pat keliai į sanatorijas tėvams su vaikais tokioms šeimoms išduoti nemokamai laikantis nemokamų keliai išdavimo terminų.

Siekiant padidinti tėvų, palikusiu šeimą, atsakomybę už materialinį vaikų aprūpinimą pripažintą tikslinga, kad paliekant numatytą alimentų dalį uždaryje jie nebūtų mažesni kaip 20 rublių per mėnesį kiekvienam vaikui. Laikinių patalpų nepilnamečiams vaikams, kurių tėvai teismų sprendimu yra vidaus organų paieškomi ryšium su

vengimo mokėti alimentus, bus mokama 20 rublių kiekvienam vaikui.

Rajonų (miestų) Liaudies Tarybų vykdomiesiems komitetams suteikiama teisė įvesti labai reikalingos pagalbos mažai pasiturinčioms šeimoms, turinčioms tris ir daugiau vaikų, kuriuos auklėja vienas iš tėvų, vietinio biudžeto lėšų sąskaita priemoka prie alimentų, jeigu jie sudaro mažiau kaip 20 rublių per mėnesį kiekvienam vaikui. Bendras priemokos dydis atsižvelgiant į gaunamus alimentus neturi viršyti 20 rublių per mėnesį kiekvienam vaikui.

TSRS valstybiniam kainų komitetui respublikiniams ir vietiniams kainodaros organams ir profsąjungų organams pasiūlyta griežčiau kontroliuoti, ar vaikams skirtų prekių kainos ekonomiškai pagrįstos, ir užtikrinti, kad vaikiško asortimento prekių atžvilgiu būtų bešališkai taikomasi lengvatinių mažmeninių kainų politikos.

TSRS didžiajame teatre Maskvoje su dideliu pasisekimu gastroliavo Lietuvos TSR valstybinio akademinio operos ir baletu teatro kolektyvas. Vilniečių gastrolių repertuare greta keturių klasikinių operų buvo ir lietuvių kompozitoriaus V. Klovos „Pilėnų“ naujas pastatymas. Iš keturių baletų pastatymų didelės sėkmės susilaukė vilniečio A. Rekašiaus baletas „Amžinai gyvi“, sukurtas pagal garsias grafiko S. Krasausko graviūras.

Scena iš spektaklio „Pilėnai“.

V. Gulevičiaus nuotrauka

Vilnius, 1987 m. sausio 22 d.

Nauja Palangos gintaro muziejuje ekspozicija

Du muziejaus gyvavimo dešimtmečius galima pavadinti intensyvaus kaupimo laikotarpiu. Muziejaininkai rinko eksponatus, kruopščiai tyrinėjo ir sisteminio medžiagą. Iš respublikos ir užsienio šalių į muziejaus saugyklas suplaukė 18 tūkstančių inkliuzų, archeologijos radinių, taikomosios dailės kūrinių. Tada ir buvo nuspręsta pertvarkyti rinkinius taip, kad muziejaus lankytojai galėtų nuodugniau susipažinti su gintaro praeitimi ir nūdiena.

Vertingiausi eksponatai išdėstyti dviejuose rūmų aukštuose. Pirmajame aukšte gintaras pateiktas kultūros istorijos aspektu, antrajame — parodo, kai jis formavosi ir keitėsi įvairiais Žemės evoliucijos periodais.

Daugialypė ir spalvinga gintaro morfologijos ekspozicija. Ją atskleidžia gintamedžių varvekliai, raukšlėti, suploti, ovaliniai, prie voratinklio gijų, prilipę fosiliniai sakai. Skaidriuose gintaro luiste-

liuose idealiai užkonservavo prieš milijonus metų gyvenusių vabzdžių lervos, skruzdėlės, drugiai. Muziejuje saugoma inkliuzų kolekcija šiuo metu viena turtingiausia pasaulyje. Atskiroje salėje eksponuojami vadinamieji gintaro unikumai. Didžiausias jo luitas sveria pusketvirto kilogramo.

Laikytojų žvilgsnį patraukia archeologijos skyriai, kuriuose matome neolito dirbinius, Lazdininkų, Užpelkių, Girkelių senkapiuose aptiktus gintaro radinius. Pirmą kartą eksponuojamos garsiojo Juodkrantės lobio kopijos, pagal išlikusią ikonografinę medžiagą meistriškai pagamintos Lietuvos TSR dailės muziejaus P. Gudyno restauravimo ir koncervavimo centre.

Ekspoziciją papildo išsamūs tekstai, skaidrės, diagramos, žemėlapiai. Interjero įrangos projektus sukūrė dizaineris V. Marinkus ir architektas V. Vizgirda.

G. Pilaitis.

Nuotraukoje: Labūnavos apylinkės Tarybos deputatė, vaikų darželio „Ąžuoliukas“ auklėtoja Marytė Dambrauskaitė su vaikais.

(A. Sabaliausko nuotraukos)

Enciklopedijos Lietuvoje

Vilniuje anglų kalba išleista vieno tomo enciklopedija „Lithuania“. Tai — stambokas, dailus foliantas, gausiai iliustruotas spalvotomis nuotraukomis. Dabar rengiami tokie leidiniai rusų ir vokiečių kalbomis.

Enciklopedijų leidimo tradicijos Lietuvoje nėra turtingos ir senos. Tik 1931 metais pirmą kartą dienos šviesą išvydo lietuviškas enciklopedinis leidinys. Tai buvo universalios „Lietuviškosios enciklopedijos“ pirmasis tomas.

1966—1971 metais Tarybų Lietuvoje išėjo trijų tomų „Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija“, informuojanti apie Lietuvą, 1976—1985-aisiais — trylikos tomų visuotinė „Lietuviškoji tarybinė enciklopedija“, pasakojanti apie visą pasaulį. Šiame beveik 8,5 tūkstančio puslapių kapitaliniam leidinyje išspausdinta 80 tūkstančių straipsnių, 20 tūkstančių iliustracijų ir žemėlapių. Šis didžiausias Lietuvos leidinys pasisklido toli už jos ribų, kurį galima surasti visų žemynų solidžiose bibliotekose ir mokslo centruose.

Dabar leidžiama antroji regioninė keturių tomų knyga — „Tarybų Lietuvos enciklopedija“, kurios tiražas — 100 tūkstančių. Kitąmet bus išleista „Tarybų Lietuvos istorijos ir kultūros paminklų sąvado“ pirmasis tomas. Užsimota iš viso išleisti penkis tomas. Juose bus pateikti penkių tūkstančių pa-

minklų aprašai bei nuotraukos. Visuomenė gaus taip pat universalųjį enciklopedinį dviejų ar trijų tomų žodyną. Informacija jame bus pateikta glaustai, trumpai, tad keliose knygose tilps 80 tūkstančių straipsnių — tiek pat, kiek ir didžiajame trylikos tomų leidinyje.

Imta rengti atskirų šakų leidinius — žemės ūkio, fizikos, planuojama išleisti medicinos, muzikos, dailės, literatūros, ekonomikos, teisės, istorijos, sporto ir kitokius žinytus.

Vyriausioji enciklopedijų redakcija Lietuvoje yra stambi leidybos firma.

Sallamonas Valntraubas

ŠALTKALVIŲ KONKURSAUS

Viduklėje įvyko Lietuvos TSR valstybinio agropromoninio komiteto fermų mašinų ir įrengimų remonto šaltkalvių konkursas, kuriame dalyvavo apie 50 komandų. Konkurso dalyviai turėjo ne tik sugebėti gerai ir greitai taisyti mechanizmus, bet ir sumaniai naudotis matavimo prietaisais, mokėti teoriją, saugumo technikos taisykles.

Primąją vietą užėmė „Žemės ūkio technikos“ Panevėžio rajoninio susivienijimo atstovai. Asmeninį prizą gavo ir Kupiškio komandos narys Vytautas Savičius,

Lietuvos gyventojai: kas, kiek, kokie?

Tarybų Lietuvoje dabar gyvena daugiau kaip trys su puse milijono žmonių.

Daug įdomių faktų apie Lietuvos gyventojus pateikta „Mokslo“ leidyklos išleistoje S. Vaitekūno, P. Adlio ir L. Perkumo knygoje „Karta keičia kartą“.

1940 metais Lietuvoje buvo 2 milijonai 925 tūkstančiai gyventojų. Karo ir pirmaisiais pokario metais žuvo arba dėl įvairių priežasčių išvyko apie 850 tūkstančių žmonių. Vadinasi, per tą laiką Lietuva neteko beveik trečdalis gyventojų. Prieškarinį gyventojų lygį ji pasiekė tik 1964 metų viduryje, o 1967 metais pirmą kartą viršijo tris milijonus. Lietuvos gyventojai gausėja pirmiausia iš natūraliojo prieaugio. Atvykstančių gyventi iš kitur yra nedaug.

Mažėja kaimo gyventojų. Lietuvos kaimiečiai persikelia gyventi į miestus. Jei 1939 metais miestų gyventojai sudarė vos 23 nuošimčius, tai dabar — jau 66 nuošimčius visų žmonių. Pasikeitė ir pats kaimas. Pastatyta daug naujų, gerai įrengtų namų, žmonės iš vienkienių persikelia į gyvenvietes. Tai rodo ir šie duomenys: 1979 metais didesnėse kaip šimto žmonių gyvenvietėse buvo 64, o didesnėse kaip du šimtai žmonių — 44 nuošimčiai kaimo gyventojų. Jau tuomet būta daugiau kaip tris šimtus didesnių kaip 500 žmonių kaimo gyvenviečių.

Lietuva pastebimai senėja. Susirūpinimą kelia mažėjantis gimstamumas. Daugiausia gimimų — 62 800 buvo užregistruota 1961 metais. O 1980 metais — gimė jau 11 tūkstančių vaikų mažiau. Dabar gimstamumas stabilizuojasi,

bet jo didėjimo tendencijos knygos autoriai dar neįžvelgia.

Kodėl taip yra? Pasirodo, vis rečiau gimdo vyresnės negu 30 metų moterys, ne itin palankus ir vedybinio amžiaus vyrų bei moterų santykis.

Lietuvoje, kaip ir visoje T. Sąjungoje, nuolat mažėja šeimų pragyvenimo priklausomumas nuo vaikų skaičiaus. Dalį vaikų auklėjimo išlaidų padengia valstybė, teikia pagalbą šeimoms, turintioms daugiau vaikų. Gausėja ikimokyklinių vaikų įstaigų, internatinių mokyklų, pionierių stovyklų. Vienam kūdikiui vaikų lopšelyje išlaikyti per metus skiriama daugiau kaip 570 rublių, o vaikų darželiuose — 500 rublių. 80 nuošimčių šių išlaidų apmoka valstybė. Ir vis dėlto mažavaiškių šeimų ekonominės sąlygos dar geresnės negu daugiavaiškių šeimų. Tai irgi nepalankiai atsiliepia vaikų skaičiaus didėjimui šeimose.

Įdomių duomenų knygos autoriai pateikia apie Lietuvos gyventojų amžiaus ilgėjimą. Apskaičiuota, kad 1925—1926 metais Lietuvoje (be Vilniaus krašto) vidutinė žmonių gyvenimo trukmė buvo 50 metų. 1971—1972 metais ši trukmė pasiekė 72 metus (vyrų — 67, moterų — 76). Palyginimui priminsime, kad ilgiausia vidutinio gyvenimo trukmė Švedijoje, Norvegijoje ir Japonijoje — 75 metai.

Lietuvoje kas devynios minutės gimsta kūdikis, kas dieną — 160, kasmet — apie 58 tūkstančius mažųjų piliečių. Jie augs, įsigis profesijas, kurs šeimas, jau peržengę XXI amžiaus slenkstį.

Romualdas Česna

Incidentas kapinėse

Tai atsitiko sunkią ir liūdną mums valandą. Laidojome brolių Vytautą Gerulį, buvusį Telšių rajono statybos organizacijos meistru, mirusį po ilgos ir sunkios ligos.

Miręs brolis buvo darbštus, sąžiningas, savo darbavietėje gerbiamas. Jis niekada nebuvo tikintis, buvo TSKP narys. Laidotuves padėjo surengti kolektyvo visuomeninės organizacijos.

Laidojimo dieną taip sutapo, kad kapinėse šalimais laidojo tikintįjį, tikriausiai taip pat gerą žmogų, kurį palydėti buvo susirinkę nemažai žmonių. Tose laidotuvėse dalyvavo ir pamokslą sakė kunigas. Tik gal geriau, sakyti ne sakė, o šaukė ant visų kapinių, trikdymas mano brolio laidotuvių apeigas. Kunigas rėkė, kad, kai laidoja bedievį, tai visi prisideda, o tikintieji skriaudžiami. O juk tai neteisėbė! Dar jis šaukė, kad bedieviu, tai yra mano brolio, šventa žemė nepriims...

Aš gimiau ir išaugau valstiečių šeimoje. Jaunystėje tėvas buvo išvykęs į JAV, grįžo į Lietuvą vadinamuoju laisvamaniu. Motina buvo tikinti. Mus, keturis brolius, tėvai mokė gerbti žmones, būti sąžiningiems, gyventi garbingai. Nors mes išaugome netikintys, bėg niekuomet neveidmainiavome, nešmeižėme, neniekinome, neįžeidinėjome tikinčiųjų žmonių.

Todėl ir norėčiau paklausti tą kunigą: kas jam davė teisę įžeidinėti mirusio ir be bažnyčios laidojamo artimuosius, gimines, draugus, bendradarbius? Apie kokią laisvę jis šūkavo? Ar ne apie

tokią, apie kokią man pasakodavo tėvas: kai šventeiva, susitikęs netikintį žmogų, galėdavo įžeidinėti? Arba kai mirusįjį vadinamąjį bedievį nelesdavo palaidoti kapinėse? Tokių „laisvių“ mums nebereikia, tokių „laisvių“ laikai seniai praėjo. Lietuvos TSR Konstitucija garantuoja sąžinės laisvę ir vienodas visų tarybinių piliečių teises, o kurstyti nesantaiką ir neapykantą ryšium su religiniais tikėjimais draudžiama. Ar kunigas šito nežino?

Kazys Gerulis

Lietuvos kino studijoje kuriamas naujos multiplikacinis filmas „Baubas“. Tai linksmas pasakojimas apie gerą vaiduoklį, tampantį mažos mergaitės draugu. Svarstoma filme ir apie tėvų bei vaikų santykius.

Režisierius Ilja Bereznickas ir asistentas Vytautas Rupas atranka filmo medžiagą.

Vilnis, 1987 m. sausio 22 d.

MAN TIK REIKIA ARTOJĖLIO

Nors žagrę, senovinį arkluko tempiamą plūgą greitai vien tik etnografijos muziejuje galėsime pamatyti — Lietuva ir šandien yra artojų kraštas. Tik šie darbštuočiai dabar vadinami kitaip — kombainininkais arba bendru, visiems tinkamu žodžiu — kaimo mechanizatoriais.

Kai žmogui padeda technika, jo darbas nepalyginamai lengvesnis, našumas daug kartų didesnis, bet... atsiranda kitų problemų. Neatsitiktinai šandien dažnai pasakoma, kad civilizacija žmogui nieko veli neduoda. Tad kokios gi šių dienų artojų problemos arba, liaudiška kalba tariant, bėdos?

Apie tai galima sužinoti Vilniuje, Respublikinėje sanitarijos ir epidemiologijos stotyje. Čia įkurtas darbo higienos poskyris, kurio specialistai nuolat stebi ir analizuoja mechanizatorių darbo sąlygas, jų sveikatos būklę. Su nauja technika dirbantis žmogus — žymiai mažiau sunaudoja fizinių jėgų, tačiau padidėja jo psichoemocinė įtampa. Valdyti traktorių daug sudėtingiau negu... bėrą žirgelį. Be to, šių dienų artojui atsirado ir du visiškai nauji „priešai“ — triukšmas ir vibracija. Štai jiems darbo higienos specialistai ir paskelbė žūtutinę kovą.

Bendradarbiaujant su Vilniaus universiteto medicinos fakulteto higienos katedros mokslininkais, kuriamos kompleksinės kaimo mechanizatorių sveikatos apsaugos

programos. Traktorininkams, kombainininkams ypač svarbu labai tiksliai laikytis darbo ir poilsio režimo, gauti vitaminais praturtintą maistą, atlikti profilaktines fizioterapijos procedūras. Medikų patarimu Lietuvos ūkiuose dabar ir steigiami profilaktoriai ar šiauresnės fizioterapijos pagalbos tarnybos prie gyvulininkystės fermų ir mechanizacijos kiemų. Po darbo pamainos traktorininkas ar kombainininkas jau nesitenkina paprastu dušu, o turi galimybę pasinaudoti jam pritaikyta gydomąja vonia, povandeniniu masažu, šiluminės ar šviesos terapijos procedūromis. Tai gerokai sumažina psichoemocinę įtampą, padidina organizmo atsparumą, sumažina galimybę susirgti profesine liga. Tačiau svarbiausias profilaktinių programų punktas — nuolatinė ir labai kvalifikuota gydytojo medicininė priežiūra.

Kai kuriose Lietuvos vietovėse jau įsitvirtino graži tradicija kiekvieną pavasarį, prieš lauko darbų pradžią, patikrinti visų mechanizatorių sveikatą. Praktikuojamos ir įvairių specialybių gydytojų brigadinės išvykos į ūkius. Žiemos mėnesiais, kai laukus dengia sniegas, daug traktorininkų, kombainininkų, fermų darbuotojų galima sutikti Druskininkuose, Palangoje ar Birštone. Šiuose kurortuose yra pastatytos labai modernios žemdirbių sanatorijos.

Vida Petrauskaitė

Pirmosios koordinatinės šlifavimo staklės su programiniu valdymu surinktos Kauno F. Dzeržinskio staklių gamybiniame susivienijime. Jų našumas už iki šiol gamintas šlifavimo stakles didesnis daugiau kaip aštuonis kartus. Pagal specialistų parengtus brėžinius ir programas naujosios staklėmis galima labai tiksliai nušifuoti sudėtingiausių konfiguracijų detales. Dabar susivienijimas išleidžia apie dešimt modelių stakles. Jos eksportuojamos į penkiolika užsienio šalių.

Koordinatinių šlifavimo staklių su programiniu valdymu programos derina inžinierius konstruktorius Rimantas Jocius ir programuotojų grupės viršininkas Liutauras Pachomovas.

Čikagoje lankėsi svečias

Pirmomis sausio dienomis porai dienų į Čikagą buvo atvykęs svečias iš Lietuvos — prie Jungtinių Tautų akredituoto „Moscow News“ korespondento Viliaus Kavaliausko tėvas Kazimieras Kavaliauskas iš Lazdijų.

K. Kavaliauskas iš profesijos mokytojas, istorijos dėstytojas, ilgus metus dirbęs Lazdijų vidurinės mokyklos direktoriumi. Jam buvo įdomu susipažinti su Amerikos lietuvių sostine garsiąja Čikaga, ypač nuo seniai lietuvių pramintais takais mieste, paliktais ženklais, kad čia jų gyventa. Žinoma, per tokį trumpą laiką jo draugams bei bičiuliams buvo neįmanoma viską tai parodyti, bet išvykdamas vis tiek sakė, jog vertėjo į Čikagą atvykti nors ir porai dienų.

Atliekamu laiku nuo turų po miestą ir lietuvių kolonijas šnekantis daug teiravosi apie Amerikos žmonių gyvenimą. Ypač jam buvo keista Amerikoje žmonių sveikatos apsaugos sistema, sunkiau susirgusių žmogų ekonomiškai nuvarantį nuo koto, ko Lietuvoje nėra. Ten turtingam ar neturtingam — visiems į ligoninę bei kliniką durys atviros, gydytojais žmonių paslaugoms, o ne už konsultacijai gauti keliasdešimt dolerių.

K. Kavaliauskas pasisvečiuoti pas sūnų atvyko iškvieistas asmenine viza mėnesiui. Jau spėjo gerai susipažinti su New Yorku, Washingtonu, dabar truputį su Čikaga, ketina lėktuvu nuplansuoti dar į Floridą ir po to išsiskubinti į namučius, kur jo laukia žmona, šilti jaukūs namai.

X.

LAIKAS RIMTAI SUSIRŪPINTI „VILNIES“ VAJUMI

Aišku kaip dieną, kad norint aikraštį išlaikyti, reikia rūpintis, kad skaitytojų skaičius nesumažėtų, o dar gerokai padidėtų. O tam kaip tik ir reikalinga padirbėti, ypač paskelbus skaitytojų gavi-mui vaju.

Praeitame numeryje paskelbtas vajininkų sąrašas rodo, kad kol kas neperdaugiausia dirbama toje svarbioje srityje. Reikia tikėtis, kad ateityje daugiau darbuotojų stos į vajininkų eiles ir tą reikalingą pagyvins. Netikėtai teko nugirsti, kad Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos vajininkė drg. J. Marazienė ne tik dirba vajuje ir kitus raginanti, bet ir pati savo lėšomis užmoka už 12 prenumeratų Tarybų Lietuvoje. Ji įteikė „Vilnies“ administratoriui \$240, pamokėdama už minėtas prenumeratas. Jei kiti ją pasektų, kad ir ne šimtu nuošimčių, tai šis vaju būtų kur kas pasekmingesnis, negu jis yra iki šiol.

Tikiuosi, kad mūsų mielieji vajininkai pasidarys ir vajuos pasėkmės bus puikios.

Vajininkų Draugas

LANKĖSI MIELAS SVEČIAS IS TARYBŲ LIETUVOS

Sausio 5 d. sulaukiau mielo svečio drg. Felikso Rugio iš Tarybų Lietuvos. Jį atlydėjo jo giminaitis. Svečias atvežė linkėjimus nuo Vilniaus gyventojos Konstancijos Paradauskienės ir Lietuvos dainių plokštelių. Ji atsiuntė tris plokštutes, paskirdama po vieną man, S.J. Jokubkai ir Pivariūnui, gyvenančiam Racine, Wis.

Dr. F. Rugys yra akių gydymo specialistas. Jis į Čikagą atvyko giminaičių kviečiamas. Sakė, kad jau svečiuojasi antrą mėnesį, o už poros dienų vyks į Boston, Mass., vėliau grįš į Kauną ir stos prie darbo savoje profesijoje.

Esame dėkingi Konstancijai Paradauskienei už dovanas, o miellam dr. F. Rugiui už atvežimą ir už malonų vizitą. J. Marazienė

„RUSKY GOLOSS“ MINĖS 70 METU

Giminingas „Vilniai“ Amerikos pažangių rusų laikraštis „Rusky Goloss“ vasario 1 dieną minės 70 metų gyvavimo sukaktį. Ta proga laikraščio skaitytojai Čikagoje, vasario 6 d. (penktadienį) rengia laikraščio jubiliejui skirtą banketą Humboldt Civic Center salėje, 2757 W. Lemoyne Avenue. Banketo pradžia 1 val. po pietų. Bankete meninę programą atliks iš TSRS artistai.

Amerikos pažangių nuotaikų rusai emigrantai darbininkai laikraštį „Rusky Goloss“ įkūrė išvakarėse Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos Rusijoje. Laikraštis nuo pat įsikūrimo per 70 metų nešė ir tebėra išskėlęs kovos vėliavą už darbo žmonių reikalus, aktyviai dalyvauja kovoje už taiką, demokratiją ir socialinę pažangą taip, kaip pridera pažangių nuotaikų laikraščiai.

Sulaukusį 70 metų laikraštį „Rusky Goloss“ sveikina ir linki jam ilgiausių metų jo skaitytojais, pažangiosios etninės grupės ir pažangioji Amerikos liaudies. x.

7

Sveika, Žiemužė!

Ruošiantis moksleivių šventei

Ateinančių metų vasarą Vilniuje įvyks Respublikinė moksleivių dainų šventė; Joje dalyvaus apie 30 tūkstančių jaunųjų vidurinių mokyklų, vidurinių profesinių technikos mokyklų ir technikumų. Respublikoje tai bus vienas ryškiausių antrojo sąjunginio liaudies kūrybos festivalio, skirto Didžiosios Spalio revoliucijos 70-mečiui, renginių.

Ruošiantis šiai šventei, Lietuvos TSR valstybinėje filharmonijoje įvyko Dainų dienos repertuaro perklausas-seminaras. Į jį susirinko šventės organizacinio komiteto nariai, rajonų kultūros bei liaudies švietimo skyrių vedėjai, meno saviveiklos kolektyvų vadovai. Geriausi Vilniaus spalūku, pionierių, mergačių, jaunuolių bei mišrūs chorai, taip pat instrumentiniai kolektyvai atliko visą Dainų dienos repertuarą. Buvo pakoreguotas šventės kūrinių repertuaras, numatytos priemonės saviveiklos Vilnis, 1987 m. sausio 22 d.

kolektyvų pasiruošimui gerinti.

Perklausoje-seminare dalyvavo Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius L. Šepetys, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius, Lietuvos KP Centro Komiteto skyrių vedėjai J. Kuolelis, S. Imbrasas, respublikos švietimo ministras V. Spurga, Valstybinio profesinio techninio mokymo komiteto pirmininkas V. Morkūnas, kiti partiniai, tarybiniai, profsąjungų ir komjaunimo darbuotojai. ELTA

SENIAUSIAS SODAS

Prieš 37 metus pirmąjį kolektyvinį sodą ne tik Kaune, bet ir Lietuvoje įsteigė J. Janušio popieriaus fabriko kolektyvas.

Tik pradėjus gydyti hitlerininkų okupantų padarytas galias žaizdas liaudies ūkiui, miesto vykdomasis komitetas paskyrė kolektyviniam sodui 4,6 hektaro sklypą. Jame įsikūrė 48 fabriko darbuotojų šeimos.

KAIP EINA "VILNIES" VAJUS

Ir vėl patiekiamas suvestinys. Kaip matome, vajuos darbas nestovi vietoje. Nors ir senka darbui dirva, bet kurie dirba pasėkas turi.

Per raštinę gautas vienas naujas skaitytojas Amerikoje. Šiaip vyksta atnaujinimai prenumeratų. J. Marazienė į Lietuvą atnaujino net dvylika. Gražiai pasistūmėjo punktais į priekį floridietė Mary Brennan, kalifornietė Violet Trask-Taraškienė, St. Masytė.

Vajininkės išsirikiavo taip:

Julia Marazas — ALMKD, punktų surinko	2260
Mary Brennan — St. Petersburg, Fla.	640
Violet Trask-Taraškienė — San Francisco, Calif.	440
Alvina Strich — Kenosha, Wis.	80
St. Masytė — Detroit, Mich.	80
Office	1740

Mirė ir palaidotas Juozas Balčaitis

Pastaruojų laikų drg. Juozas Balčaitis ncsijautė gerai, keliais atvejais buvo ligoninėje, bet jis vis tikėjosi nugalėti ligą. Tačiau dieną prieš Naujų metų išvakarės buvo vėl nuvežtas į ligoninę, o sausio 2 d. sustojo plakusi jo jautrioji širdis. Velionis Juozas buvo nuoširdus pažangietis, labai mėgo skaityti ir to dėka buvo rimto būdo. Priklausė pažangioms organizacijoms. Dažnai lankydavo Ex Mainierių klubo susirinkimus, bet sveikatai pašlijus, rečiau mes jį matydavome pažangių organizacijų parengimuose. Jo žmona Mary taipgi visur dalyvavo, bet po įvykusios automašinos avarijos, ji mažai kur galėjo dalyvauti nes

buvo rimtai pažeista koja. Ėmė nemažai laiko iki ji vėl galėjo vaikščioti.

Velionis Juozas Balčaitis buvo pašarvotas Marquette laidotuvių koplyčioje. Sausio 5 d. 10:30 val. ryto koplyčia prisirinko kupina velionio artimųjų ir draugų, norinčių paskutinį kartą patarnauti ir atsisveikinti su velioniu Juozu. Laidotuvių direktorius Petkus pristatė kunigėli atlikti religines apeigas. Daugelis iš dalyvių nesuprato reikalo. Pasirodė, kad tuo pasirūpino Balčaičių šeimos prižiūrėtoja.

Velionio karstą puošė gausa gyvų gėlių vainikų bei puokščių. Jų sąstate matėsi ir Ex Mainierių klubo puiki puokštė. Po apeigų

Cicero žinios

Pastaruojų laikų Ciceroje netekome šių lietuvių:

— Gruodžio 19 d. mirė Charles Pakalmis, 76 m. a. Velionis Ciceroje gyveno virš 50 metų.

— Gruodžio 28 d. mirė T. Rimkus, 72 metų amžiaus.

— Gruodžio 31 d. mirė Anna Bereckis, 80 m. a. Ciceroje išgyveno 60 metų.

— Sausio 4 d. mirė Bernice Tumavich, 83 m. a. Ilgus metus gyveno Ciceroje.

Mūsų senoji karta iškeliauja į amžiną poilsį. Gaila.

John Feiza

Mirę lietuviai

— Gruodžio 27 d. mirė Anna Bereckis - Valaitytė, sulaukusi pusės amžiaus. Gimė Čikagoje. Liūdi dukterė ir jos šeima, taipgi brolis ir jo šeima. Palaidota gruodžio 31 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Gruodžio 28 d. mirė dr. Stasys Urba, sulaukęs pusės amžiaus. Gimė Lietuvoje, Linkuvos apylinkėje. Paliko Lietuvoje šeimą, brolius ir sesutes. JAV-se išgyveno 37 metus. Palaidotas sausio 2 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Sausio 1 d. mirė Kazimieras Brenčius, 78 m. a. Gimė Lietuvoje, Kretingos rajone, Mosėdžio apylinkėje, Auklių kaime. JAV-se išgyveno 35 metus. Liūdi brolių ir seserų šeimos Lietuvoje. Palaidotas sausio 3 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Sausio 2 d. mirė Zigmas Budelskis, 73 m. a. Gimė Lietuvoje, Tauragės rajone, Kaltinėnų apylinkėje, Juškaičių dvare. JAV-se išgyveno 37 metus. Liūdi žmona, dvi dukros ir jų šeimos; Lietuvoje brolis, dvi sesutės ir jų šeimos. Palaidotas sausio 5 d. Kazimieri-

8

visi dalyviai praėjo pro karstą ir atsisveikino su velioniu. Po to buvo nulydėtas gražaus būrelio palydovų į Lietuvų Tautines kapines ir palaidotas anksčiau įsigyta me sklype. Ten pastatytas gražus antkapis.

Laidotuvių direktorius žmonos ir posūnio Jono Juniko ir jo šeimos vardu padėkojo už gėles, už dalyvavimą šermentyse ir laidotuviuose, karsto nešėjams ir visus užkvieta sugrįžtuvėms į Marlene's Landmark restoraną, kur visi buvo gražiai pavaišinti ir tuo būdu padėkota už suteiktas paslaugas laidojant jų mylimą asmenį.

Taip buvo baigta velionio Juozo paskutinė kelionė. Jis prieš 74 metus atvyko į JAV iš Raseinių apylinkės ir visą savo gyvenimą sunkiai dirbo šios šalies labui, taipgi kovojo už darbo žmonių šviesesnį ir sotesnį gyvenimą.

Laidotuviu Dalyvė

PRIEŠ METUS MIRĖ A. J. POVILONIS

Sausio 30 d. sukaks metai, kai negailestinga mirtis iš gyvųjų tarpo išplėčė pažangų Amerikos lietuvių Antaną J. Povilonį — Powell. Velionis Antanas buvo gimęs JAV-se, bet mažas su tėvosi išvyko į Lietuvą, kur praleido jaunystę. Grįžęs į savo gimtinę, nepamiršo Lietuvos ir visą savo gyvenimą nutolo nuo lietuviškos veiklos.

Susiorganizavus "Jaunimo rate-liui", vėliau chorui, jis ten veikė. Dalyvavo pažangių lietuvių rengimuose. Daug dirbo ir apie 12 metų buvo Lietuvos Tautinių kapinių direktoriumi.

1971 metais abu su žmona Vince buvo nuvykę Tarybų Lietuvon pasisvečiuoti. Grįžę papasakojo savo draugams ir bičiuliams, kokį didelį skirtumą matė žmonių gyvenime prie tarybinės santvarkės, negu kai jie aplėdo Lietuvą Smetonos fašistinio režimo laikais. Jis dar vis svajojo apsilankyti ir dar kartą pasidžiaugti tenykščių žmonių gyvenimu, bet jo svajones sutrukdė nelemta liga ir palyginamai dar jaunam teko aplėsti savo mylimą žmoną, vaikus ir visą lietuvių pažangų judėjimą.

Jį labai jaudino kai kurių asmenų, įsibrovusių į Lietuvos Tautinių kapinių direktorių, primetimą jam nebūti dalykų. Jam jau mirus, paskutiniame visuotiniame Lietuvos Tautinių kapinių sklypų savininkų susirinkime tas primetimas buvo atšauktas ir garbingai pagerbtas jo kilnus atminimas; taipgi išreikšta padėka už jo įdėtą didelį darbą kapinių labui.

Visų jo gražių darbų nesuminėsiu, tik pasakysiu, kad velionis Antanas savo gyvenimo kelyje atliko tikrai susipratęs lietuvių pareigą.

Idėjos Draugė

MIRUS JUOZUI BALČAIČIUI

Reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą velionio žmonai Marijai ir posūniui Jonui Junikiui bei jo šeimai, kitiems giminiams bei idėjos draugams; taipgi Ex Mainierių klubui, kurį jis taip aukštai vertino.

Mes kartu liūdime, netekę ištikimo draugo.

F. PUODŽIUKAS

A. PATECKAS

J. PATECKAS

A. LITVINAS

K. STUKIENĖ

A. DARAŠKIENĖ

P. MALINAUSKIENĖ

J. MARAZIENĖ

A. VAITKIENĖ

P. VAITKUS

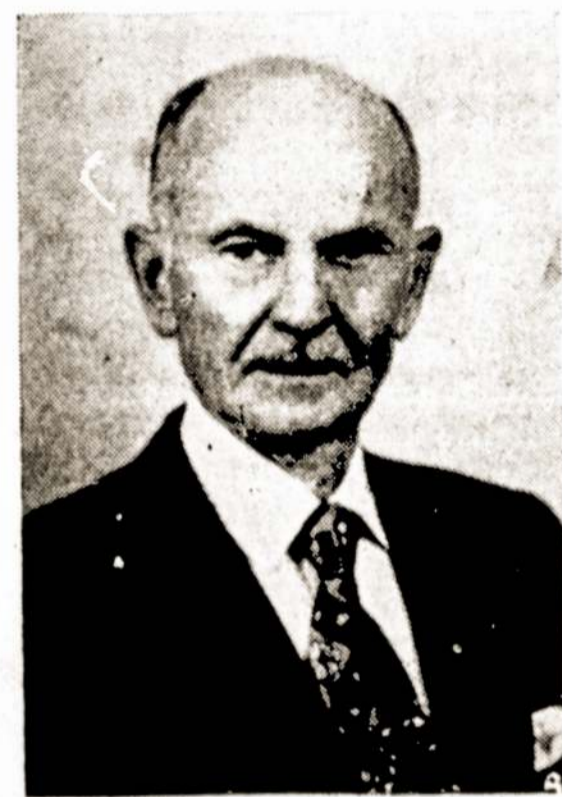
MARCELLA WASSEL

EDWARD ir FRANCES

JORDAN

Liūdnos mirties metinės

ANTANO J. POVILONIO-POWELL

Antanas J. Povilonis

Liūdnei ir širdį neapsakomais skausmais veriant, praslinko metai nuo to skaudaus įvykio, kai 1986 m. sausio 30 dieną negailestingoji mirtis užgesino mūsų mylimo vyro, tėvo ir senelio Antano J. Povilonio šviesaus gyvenimo liepsnelę, visiems laikams nuo mūsų atskirdama mylimą ir neribotai brangų asmenį.

Mes žinome, kad jokios dejonės bei ašaros Jo negrąžins, bet atėjus tai skaudžiai dienai norisi garsiau sudėjuoti ir pasiskųsti idėjos draugams, kad jo netekimas yra didžiausias smūgis mūsų gyvenime.

Minėsime gražius jo darbus ir vykdysime jo nurodymus, kaip turime gyventi, kad būtume naudingi ne tik sau, bet ir visai žmonijai. Jo kilnų atminimą nešiosime savo širdyse ir mintyse.

Lai Jam, užmigusiam neatbundamu miegu, būna ramu ilsėtis.

Liūdinti žmona VINCETTA dukterė LORRAINE DE GRAZIA ir šeima sūnus RAYMOND ir šeima

Vilnius, 1987 m. sausio 22 d.